

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

УДК: 371.937

Колесниченко Н. Ю.

Стаття присвячена висвітленню сутності педагогічного експерименту з апробації моделі професійної підготовки бакалаврів романо-германської філології на засадах компетентнісного підходу. Особлива увага приділена аналізу способів стимулювання потреб бакалаврів романо-германської філології у набутті професійної компетентності фахівців сфери міжкультурної комунікації. Продемонстровано сутність і способи реалізації активних форм і проблемних методів навчання бакалаврів романо-германської філології фахових дисциплін, а також організації їх самостійної роботи із застосуванням методу проєктів та кейс-стаді, які сприяють формуванню їх професійної, зокрема перекладацької компетентності.

Ключові слова: професійна підготовка, бакалаври романо-германської філології, компетентнісний підхід, перекладацька компетентність, стимулювання потреб, фахівець сфери міжкультурної комунікації.

Стаття посвящена анализу сущности педагогического эксперимента по апробации концептуальной модели профессиональной подготовки бакалавров романо-германской филологии, основанной на идеях компетентностного подхода. Особое внимание уделяется стимулированию потребностей бакалавров романо-германской филологии в приобретении профессиональной компетентности. Описаны способы реализации активных форм и проблемных методов обучения бакалавров романо-германской филологии дисциплинам специализации, а также организации их самостоятельной работы с использованием метода проектов и кейс-стади, которые способствуют формированию их профессиональной, в частности переводческой компетентности.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, бакалавры романо-германской филологии, компетентностный подход, переводческая компетентность, стимулирование потребностей, специалист сферы межкультурной коммуникации.

The article is devoted to the analysis of the essence of the pedagogical experiment in testing the conceptual model of professional training of bachelors of Romance-Germanic Philology grounded on the competency-based approach. Particular attention is given to encouraging bachelors of Romance-Germanic Philology in acquiring professional competence in the sphere of intercultural communication. Both essence and ways of implementing active forms and problematic methods of teaching bachelors of Romance-Germanic Philology courses of their specialization are described, as well as the organization of their independent work when

such methods as project-making and case studies are involved. These methods contribute to the formation of their professional, in particular interpreting/translation, competence.

Key words: *professional training, bachelors of Romance-Germanic Philology, competency-based approach, translation/interpreting competence, stimulation of needs, a specialist in intercultural communication.*

Постановка проблеми. За умов забезпечення міжкультурної комунікації в усіх галузях взаємодії стає першорядним завдання, реалізувати яке неможливо без висококваліфікованих фахівців, які володіють лінгвістичною, соціокультурною, комунікативною, соціально-психологічною, інформаційною компетентностями [5, с. 72]. У зв'язку з цим питання професійної підготовки бакалаврів романо-германської філології, що відповідають новим запитам інформаційного суспільства і зростаючим потребам сфери міжкультурної комунікації, наразі набувають особливої актуальності.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема модернізації професійної підготовки бакалаврів романо-германської філології на засадах компетентнісного підходу дотепер не була предметом спеціального науково-педагогічного дослідження. Натомість її розробка необхідна і можлива завдяки суттєвому внеску українських та зарубіжних учених у розвиток теорій модернізації змісту і якості вищої освіти на засадах компетентнісного підходу (В. Байденко, А. Бермус, Дж. Боуден, Е. Зеєр, М. Лейтер, С. Маслач, А. Мейхью, Дж. Равен, Р. Уайт, Е. Тоффлер, Р. Хайгерті, Е. Шорт); сучасної дидактики вищої школи та професійної освіти майбутніх фахівців, висвітливших концептуальні засади компетентнісного підходу (М. Авдєєва, Н. Бібік, В. Болотов, Е. Бондаревська, В. Буряк, А. Вербицький, Н. Глузман, Л. Дибкова, О. Заболоцька, І. Зимня, В. Краєвський, Л. Кондрашова, О. Овчарук, В. Петрук, О. Пометун, О. Савченко, В. Серіков, С. Трубочева, А. Хуторський, О. Чернишов, О. Цокур, В. Якунін); навчання студентів-перекладачів іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування (М. Байрам, Г. Китайгородська, У. Літлвуд, Є. Пассов, Е. Шубін) та оновлення змісту, форм і методів їх навчання професійної діяльності (І. Алексєєва, І. Анікєєва, Є. Бєсєдіна, Л. Голубенко, А. Гребєнщикова, Л. Демчук, К. Касаткіна, М. Князян, В. Комісаров, Н. Комісарова, Р. Мірам, С. Скидан, Ж. Таланова, Л. Тархова, К. Шапошников, Г. Штельмах).

Проте, незважаючи на значущість отриманих результатів, дотепер остаточно не визначена як концептуальна та організаційно-педагогічна основа навчання, зорієнтованого на здобуття компетенцій і компетентностей бакалаврів романо-германської філології, так і специфіка його дидактико-методичного забезпечення з врахуванням сучасних вимог до освоєння освітньо-кваліфікаційних програм цього рівня. Основними причинами такого стану є наступні: відсутність розуміння базових компетенцій як складноструктурованих феноменів, що потребують спеціально організованих дидактичних заходів для їхнього формування (І. Зимня [4, с. 42]); недостатня розробленість теоретично-методологічних засад організації навчання фахівців з іноземних мов на компетентнісній основі, а також відповідного дидактичного забезпечення

означеного процесу (В. Баркасі [1, с. 6]); перевага й активне використання в традиційній професійній підготовці фахівців-філологів застарілих методик і дидактичних технологій, розрахованих на засвоєння ними переважно формальних аспектів іноземної мови (В. Желясков [3, с. 4]).

Вказані причини вказують на наявність у процесі організації професійної підготовки бакалаврів романо-германської філології суперечностей:

– між загальним формалізованим підходом до становлення їх професіоналізму в сфері міжкультурної комунікації та браком ефективних технологій, базованих на принципах нового – компетентнісного підходу;

– між потребою бакалаврів романо-германської філології у набутті якостей професійної компетентних фахівців сфери міжкультурної комунікації й перекладу та відсутністю дієвих технік й методичного супроводу їх базової професійної освіти.

Мета статті – висвітлення способів стимулювання потреб бакалаврів романо-германської філології у набутті професійної компетентності як фахівців сфери міжкультурної комунікації та перекладу.

Виклад основного матеріалу. Компетентнісний підхід, як зазначає А. Вербицький, значно посилює практичну і професійну спрямованість навчання, що істотно впливає на функціонування освітнього простору, у зв'язку із зміною організації діяльності з викладання і діяльності з учіння, оскільки на перше місце висувається роль досвіду суб'єкта навчання, його практичних умінь вирішувати поставлені завдання, гнучко використовувати теоретичні знання на практиці в ситуаціях різної визначеності [2, с. 67]. Через це ознайомлення з переліком компетенцій і компетентностей, якими повинен оволодіти фахівець сфери міжкультурної комунікації, переконливо показує, що вони не зводяться до конкретних знань, умінь і навичок, сформованих по-передметно у межах кожної з дисциплін навчального плану. Компетентності як очікуваний прикінцевий результат навчання бакалаврів романо-германської філології відрізняються від умінь і навичок тим, що характеризуються «культурною відповідністю, системністю, ситуативністю, міжпредметністю і надпредметністю, практичною орієнтованістю і вмотивованістю вживання» [2, с. 94].

Компетенції і компетентності, як результативно-цільова основа компетентнісного підходу в навчанні бакалаврів романо-германської філології, виконують, принаймні, три функції: забезпечують здатність особистості навчатися самостійно і на протязі всього життя; сприяють здобуванню необхідної для працевлаштування гнучкості та адаптованості особистості; допомагають особистості бути успішною в подальшому житті і професійній кар'єрі. У зв'язку з цим стає очевидним, що ключові компетентності, інтегруючись у зміст професійної освіти бакалаврів романо-германської філології, в його цілісності, а не в окремії його частині, є найважливішим результатом їх фахової підготовки. Через це вони повинні бути сформованими у всіх суб'єктів навчання на достатньо високому рівні в процесі оволодіння змістом кожного з предметів фундаментальної, соціально-гуманітарної та професійної підготовки. Як законодавчий наслідок, така настанова вимагала забезпечення суб'єктного втягування бакалаврів романо-германської філології у процес здобуття професійної компетентності, для чого було необхідним, користуючись термінологією

О. Леонтьєва [6, с. 86], пробудити у них «особистісний сенс» щодо освіти, що має компетентнісний вимір.

Не випадково, тому, ми насамперед спробували активізувати прихований потужний дидактичний потенціал соціально-гуманітарних дисциплін, який в традиційній практиці навчання бакалаврів романо-германської філології майже не враховується, оскільки останні викладаються в логіці відповідних наук, дуже далеких від предмета їх професії, що ґрунтується на володінні та застосуванні іноземної мови. Для цього зміст соціально-гуманітарних дисциплін було перебудовано в логіці вирішення бакалаврами романо-германської філології як фахівцями сфери міжкультурної комунікації своїх особистісних, соціально-психологічних і професійних проблем, що само по собі стимулювало їх особистісно-професійний інтерес і забезпечило активну, тобто суб'єктну позицію в процесі навчання.

Так, ураховуючи величезний освітній потенціал змісту навчальної дисципліни «Психологія» ми спеціальну увагу приділили питанням професійного самовизначення бакалаврів романо-германської філології, а також аспектам, що стосуються сутності їх професійної освіти і її сучасних парадигм, чому були присвячені нові теми. Тому, цільова спрямованість першої теми «Професійний вибір і професійне самовизначення бакалаврів романо-германської філології» полягала в тому, щоб спонукати їх як суб'єктів навчання до рефлексії свого нового соціального статусу – бути студентом і спроекувати індивідуальну траєкторію професійного саморозвитку в ролі бакалавра зарубіжної філології (фахівця сфери міжкультурної та міжмовної комунікації, перекладу) на підставі глибокого вивчення індивідуальних психологічних особливостей своєї особистості, критично аналізуючи наявні академічні досягнення і обмеження. З метою визначення рівня сформованості у них мотиваційно-ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності, наприклад, як перекладачів, проводилось анкетування, що дозволило виявити ступінь власних бакалаврам романо-германської філології ціннісних орієнтацій, спрямованих на їх майбутню професійну комунікацію. Пропонувалась анкета, яка складалася із запитань, що виявляли ставлення бакалаврів романо-германської філології до наступних професійних цінностей: престиж професійної діяльності; можливість спілкування з цікавими людьми; можливість розвивати свої творчі здібності, комунікативні уміння і навички; можливість обміну духовними, культурними цінностями; можливість вивчення і вживання конвенціональних форм спілкування; можливість здійснювати комунікації за кордоном; можливість вивчення звичаїв, традицій, культури інших народів; можливість самоствердження в професії перекладача; відповідальність перед клієнтами, колегами за якість своєї праці; можливість професійного зростання; можливість постійно контролювати і коректувати свої професійні дії.

Для вивчення своїх особливостей бакалаврам романо-германської філології були запропоновані психологічні тести та питальники, що дозволили виявити сильні і слабкі риси, які позитивно або негативно впливають на успішність виконання ними певних професійних функцій. Цьому був присвячений психологічний міні-практикум «Який Я як фахівець сфери міжкультурної комунікації?», мета якого полягала в тому, щоб сформувати соціально-психологічну компетентність бакалаврів романо-германської філології.

Мета запровадження нової теми «Іншомовна освіта, що ґрунтується на новій якості знань» полягала в тому, щоб зорієнтувати бакалаврів романо-германської філології відносно нових реалій розвитку освітнього простору вищої європейської і національної школи, зумовлених впливом факторів глобалізації та євроінтеграції. У зв'язку з цим, ознайомлюючи досліджуваних з низкою міжнародних документів (Всесвітня Декларація прав людини) ми прагнули до того, щоб вони усвідомили об'єктивність трьох взаємозв'язаних між собою процесів – глобалізація, регіоналізація і демократизація, які становлять собою явні мегатенденції у створенні нового – інформаційного суспільства. Як результат, бакалаври романо-германської філології підводились до розуміння того, що процес глобалізації зробив найважливішою в житті людей надану їм можливість виробляти за допомогою навчання компетенції, необхідні для виживання і успішної життєдіяльності. Найважливішими завданнями останнього в умовах глобалізації стають наступні: навчитися вчитися; навчитися критично аналізувати певні обставини; навчитися конструктивно вирішувати проблеми.

Спираючись на компетентне твердження D. Ruchen, бакалаври романо-германської філології підводились до усвідомлення того реального факту, що через інтеграцію навчання в якісно нову освіту – на протязі всього життя, особливу значущість для кожного фахівця, у тому числі для них як майбутніх фахівців сфери міжкультурної комунікації та перекладу, набувають глобальні компетенції:

- навчатися, щоб жити разом, що означає розвиток якостей особистості, які забезпечують розуміння інших людей і народів, їх історії, традицій і духовних цінностей, а також вирішення неминучих конфліктів розумним і мирним шляхом;

- навчатися, щоб знати, що розуміється під прищепленням особистості смаку до навчання, що зумовлює розвиток відповідних компетенцій, а також сполучення досить широкої загальної освіти з можливістю поглибленої роботи над певною кількістю предметів, що забезпечують доступ до освіти на протязі всього життя;

- учитися, щоб працювати, тобто здобути не тільки професійну кваліфікацію, але й в більш широкому сенсі компетентність, яка дає можливість справлятися з різноманітними ситуаціями і працювати в групі, що дозволяє мати справу з різноманітними ситуаціями, які забезпечують роботу в команді;

- учитися, щоб існувати (бути), що передбачає розкриття здібностей і талантів кожної людини, а також розвиток пам'яті, творчої уяви, естетичних почуттів, схильності до спілкування, харизми, лідерських умінь, потреби в самопізнанні [10, с. 67].

При цьому бакалаври романо-германської філології підводились до усвідомлення того, що освіта протягом усього є принципом, який зумовлює розвиток нової якості знань і відповідних видів їх компетенцій, що є провідним в межах нової освітньої парадигми – компетентнісного підходу. Останній, виникнувши у зв'язку з переходом до нового типу мислення і дії, до нових способів перетворення освітнього простору, реагуючи на «виклики» суспільства, особистості і держави, пропонує побудову моделі освітньої системи на компетентнісній основі, в якій містяться відповіді на питання про цінності і мету

освіти, про функції вищої школи та принципи її діяльності, про організацію, зміст і технології навчання та виховання випускників, про способи взаємодії основних суб'єктів освіти [7, с. 17].

В межах організації навчально-пізнавальної діяльності бакалаврів романо-германської філології в курсі «Вступ до спеціальності», на відміну від традиції, головна увага приділялася пізнанню ними як активними суб'єктами навчання специфіки професії фахівця сфери міжкультурної комунікації і особливостей діяльності перекладача, створенню на цій підставі ідеальної моделі його особистості як професіонала, покликаного працювати в умовах нового – інформаційного суспільства. Для цього, не нав'язуючи бакалаврам романо-германської філології власної точки зору і звільняючи їх від традиційних стереотипів, ми відмовились від пояснювально-ілюстративної технології організації навчання, зокрема, інформаційної лекції, залучаючи їх до участі в лекціях-дискусіях, лекціях-візуалізаціях, лекціях-прес-конференціях, семінарах-дебатах.

На лекції-візуалізації «Фахівець сфери міжкультурної комунікації у сучасному світі», використовуючи засоби мультимедіа та відеофільми, а також інформацію відповідних сайтів Інтернет, що відображують проблеми набору абітурієнтів на спеціальність «Мова та література» (германська, романська), організації їх професійної підготовки і розподілу, стану вітчизняного та європейського ринків перекладацьких послуг, заробітної платні, режиму діяльності, спектра функціональних обов'язків і умов зайнятості перекладача, ми спробували створити необхідне проблемне поле для розвитку розумової діяльності бакалаврів романо-германської філології, що входили до експериментальної групи. Створюючи проблемну ситуацію, ми підводили суб'єктів навчання до розуміння того, що в нових умовах розвитку суспільства, заснованого на ринковій економіці, освітню політику формують не тільки вищі навчальні заклади, які здійснюють підготовку бакалаврів романо-германської філології. Виникає, наприклад, особа підприємця-роботодавця, який, організовуючи робочі місця в межах перекладацького бізнесу, прискіпливо і вимогливо підходить до проблеми добору перекладацьких кадрів серед молодих фахівців і випускників вищих навчальних закладів, усвідомлює необхідність детального вивчення професійних компетенцій кандидатів для усунування ймовірності помилки у доборі персоналу перекладацьких агенцій. Позначаючи сталі взаємозв'язки елементів системи «Вищий навчальний заклад – особистість випускника-бакалавра романо-германської філології – роботодавець» і, відповідно, «мета – продукт освіти у вигляді потенціалу і професійної компетентності перекладача – вимоги ринку перекладацьких послуг», ми спонукали суб'єктів навчання до більш глибокого усвідомлення цих залежностей. Демонструвалась закономірність: навчальні заклади підвищують свої вимоги до бакалаврів романо-германської філології, що дозволяє зберегти їх престиж та попит на ринку освітніх послуг, а роботодавці, здійснюючи моніторинг ринку перекладацьких послуг і формуючи свої уявлення про їх професійну придатність, висувають все більш високі вимоги до якісних параметрів діяльності і особистості фахівця сфери міжкультурної комунікації, зокрема перекладача. Для одноставного розуміння сутності професіоналізму особистості фахівця сфери міжкультурної комунікації необхідна узагальнена модель його про-

фесійного портрету, що відрефлексована з трьох виділених позицій. Зважаючи на проблемність такої ситуації, ми як обов'язкове завданням для самостійної роботи запропонували кожному із суб'єктів навчання підготувати свій авторський проект під назвою «Професійний портрет фахівця сфери міжкультурної комунікації XXI століття». Допоміжними дидактичними матеріалами до цієї теми послужили посадові обов'язки і професіограма перекладача, лінгвіста, фахівця сфери міжкультурної комунікації (на їх вибір).

Готуючись до здійснення функцій міжкультурної комунікації та перекладацької діяльності, бакалаври романо-германської філології більш чітко усвідомлювали, що в галузі практичного курсу перекладу від них як від професіоналів насамперед вимагається уміти здійснювати перекладацький аналіз тексту; обирати загальну стратегію перекладу з урахуванням його мети і типу оригіналу; користуватися основними способами і прийомами досягнення смислової стилістичної адекватності; правильно оформлювати текст перекладу відповідно до норм і узусу, типології тексту на мові перекладу; професійно користуватися словниками, довідниками, базами даних та іншими джерелами додаткової інформації; користуватися диктофоном та комп'ютером.

Висновок. Таким чином, наші спостереження показали, що більш чітке усвідомлення сутності вимог, які висуваються до теоретичної і практичної підготовки бакалаврів романо-германської філології, особливо на рівні усвідомлення ролі відповідних компетенцій фахівців сфери міжкультурної комунікації, сприяло більш ефективному формуванню у них основних складових професійної компетентності. Особлива увага приділялася набуттю й саморозвитку перекладацької компетентності бакалаврів романо-германської філології, яка містить: мовну компетенцію (всі аспекти володіння іноземною мовою); текстотвірну компетенцію (уміння створювати тексти різного типу відповідно до прийнятих в певному мовному колективі правилами і стереотипами); комунікативну компетенцію (здатність інферувати смисл і вміння зіставляти інференціальні можливості представників двох мовних колективів і робити висновок про необхідність зміни мовного змісту вислову в перекладі); технічну компетенцію (специфічні знання, уміння і навички, необхідні для виконання певного вижку діяльності).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баркаси В. В. Формирование профессиональной компетентности у будущих учителей иностранных языков : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Виктория Владимировна Баркаси. – Одеса, 2004. – 193 с.

2. Вербицкий А. А. Компетентный подход и теория контекстного обучения / А. А. Вербицкий. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 136 с.

3. Желясков В. Я. Компетентнісний підхід як концептуальна основа оновлення змісту, форм і методів навчання майбутніх перекладачів /В. Я. Желясков // Науковий вісник ПДПУ ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2010. – №5. – С. 119–125.

4. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании. Авторская версия : [монография] / И. А. Зимняя. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.

5. Иноязычное образование в XXI веке / Материалі межд. науч.-практ. интернет-конф. / под. ред. Ю.С. Воротникова. – Тобольск : ТГПИ им. Д.И. Менделеева, 2008. – 173 с.

6. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики: монографія / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко, О. І. По-метун, О. Я. Савченко та ін.; під заг ред. О. В. Овчарук. – К. : К. І. С., 2004. – 112 с.

7. Шапошников К. В. Контекстный подход в процессе формирования профессиональной компетентности будущих лингвистов-переводчиков : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / К. В. Шапошников. – Йошкар-Ола, 2006. – 226 с.

8. Эйзенштадт С. Н. Модернизация и изменяющиеся концепции молодежи и поколений // Перспективы. – 1996. – Т. XXV. – № 3. – С. 7–16.

9. Focus on the structure of Higher Education in Europe 2003/04. National Trends in the Bologna Process. – Brussels: EURYDICE, 2003. – 91 p.

10. Ruchen D. S. Key Competencies for a Successful Life and Well-Functioning Society / D. S. Ruchen // Hogrefe & Huber Publishers. – Germany, 2003. – P. 65–67.

FACTORS OF FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE OF BACHELORS OF ROMANCE-GERMANIC PHILOLOGY

Kolesnychenko N. Yu.

Abstract. *The article is devoted to the analysis of the essence of the pedagogical experiment in testing the conceptual model of professional training of bachelors of Romance-Germanic Philology grounded on the competency-based approach. Particular attention is given to encouraging bachelors of Romance-Germanic Philology in acquiring professional competence in the sphere of intercultural communication.*

It is pointed out that translation/interpreting competence of bachelors of Romance-Germanic Philology includes: language competence (all foreign language skills); text-forming competence (ability to create texts of various types in accordance with the rules of a language community and stereotypes); communicative competence (ability to infer the meaning, to compare and contrast inferential abilities of the representatives of two language groups and to make a conclusion as to the necessity to change the content of the utterance in its translation); technical competence (specific knowledge and skills required to perform certain activities).

Both essence and ways of implementing active forms and problematic methods of teaching bachelors of Romance-Germanic Philology courses of their specialization are described, as well as the organization of their independent work when such methods as project-making and case studies are involved. These methods contribute to the formation of their professional, in particular interpreting/translation, competence.

The results of the experiment have shown that clear understanding of the essence of the requirements for the theoretical and practical training of bachelors of Romance-Germanic Philology, especially understanding

of the role of subject competences of the specialists in intercultural communication, contributed to forming main components of their professional competence more effectively.

ПРОДУКТИВНА САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦТВА

УДК: 378. 04; 378. 013+7+372+17

Нечаєва Л. В.

Тітєвська О. Ф.

У статті розкриті теоретичні основи самостійної роботи студентів вузів. Уточнена сутність понять «самостійна робота», «організація самостійної роботи», а також визначена специфіка продуктивної самостійної роботи в процесі професійної підготовки студентів Інститутів мистецтва.

Ключові слова: самостійна робота, організація самостійної роботи, продуктивна самостійна робота, професійна підготовка.

ПРОДУКТИВНАЯ САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОЦЕССА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ИСКУССТВА

Нечаева Л. В.

Титиевская О. Ф.

В статье раскрыты теоретические основы самостоятельной работы студентов вузов. Уточнена сущность понятий «самостоятельная работа», «организация самостоятельной работы», а также определена специфика продуктивной самостоятельной работы в процессе профессиональной подготовки студентов Институтов искусства.

Ключевые слова: самостоятельная работа, организация самостоятельной работы, продуктивная самостоятельная работа, профессиональная подготовка.

PRODUCTIVE INDEPENDENT WORK AS PART OF THE PROCESS OF **Nechaeva Larisa Vladimirovna** **Titievska Olga Fedorovna**

The paper deals with the theoretical foundations of independent work of students. Clarified the nature of the concepts of «self», «organization of independent work», and also determined the specificity of productive independent work in the process of professional training of students of the Institutions of art.

Keywords: independent work, organization, independent work, productive independent work, professional training.